

CUPRINS

Despre testul de <i>BIOLOGIE</i>	3
Conținuturi – clasa a XI-a	5
Conținuturi – clasa a XII-a	91
Desene	118
Teste	127
Bareme de evaluare și notare	207

DESPRE TESTUL DE *BIOLOGIE*

Biologie. Bacalaureat 2024. Noțiuni teoretice și teste pentru clasele a XI-a și XII-a este structurată în două părți:

- **prima parte** cuprinde o prezentare schematică a capitolelor din programa de bacalaureat la disciplina biologie și câte un test recapitulativ, după fiecare capitol;
- **a doua parte** cuprinde 40 de teste generale, concepute după modelul ultimelor variante date la examen; testele propuse permit exersarea și autoevaluarea, pe baza exemplurilor de rezolvare integrală a subiectelor.

Structura testului de biologie pentru examenul de BAC – cls. XI-XII

Subiectul I conține **4 tipuri de itemi:**

- A.** – de tip lacunar, necesită completarea spațiilor libere cu noțiunile potrivite pentru enunțurile propuse;
- B.** – presupune enumerarea unor structuri anatomice/hormoni și asocierea acestora cu caracteristici/efecte specifice;
- C.** – de tip grilă (5 itemi); trebuie indicată varianta corectă (o singură variantă);
- D.** – de tip dual; Adevărat/Fals, conține 3 afirmații pentru care trebuie stabilit caracterul de Adevărat/Fals și modificarea celor false pentru a deveni adevărate.

Subiectul al II-lea – presupune rezolvarea cerințelor unor probleme:

- A.** de genetică moleculară;
- B.** referitoare la grupele de sânge și modul de transfuzie, cu argumentările de rigoare.

Subiectul al III-lea – presupune rezolvarea cerințelor a două subpuncte:

1. se cere:
  - **enumerarea** unor componente/hormoni;
  - **argumentarea** unei afirmații/**explicarea** relației între anumite funcții/**importanța** cunoașterii anumitor reguli/**aprecieri** referitoare la similitudinea, respectiv diferențele dintre două elemente studiate;
  - formularea a **4 enunțuri afirmative**, câte două pentru fiecare conținut indicat.
2. se cere:
  - **enumerarea** unor componente/hormoni;
  - **argumentarea** unei afirmații/**explicarea** relației între anumite funcții/**importanța** cunoașterii anumitor reguli;

– realizarea unui **miniese**, pe o temă dată, cu enumerarea a șase noțiuni specifice și formularea unui text coerent care să se încadreze în maximum trei–patru fraze.

Referitor la baremele de evaluare și notare:

- se punctează oricare alte modalități de rezolvare corectă a cerințelor;
- pentru raționamentul corect, neînsoțit de calcule, se acordă jumătate din punctajul repartizat rezolvării problemei; nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit prin barem; nu se acordă fracțiuni de punct;
- în cazul minieseului, se acordă: 6 puncte pentru cele 6 noțiuni specifice enumerate, 2 puncte pentru coerență și 2 puncte pentru respectarea lungimii textului (trei–patru fraze).

Se acordă 10 puncte din oficiu.

Nota finală = punctaj total acordat **împărțit** la 10.

Succes!

CONȚINUTURI – CLASA A XI-A

1. ALCĂTUIREA CORPULUI UMAN

TOPOGRAFIA ORGANELOR ȘI A SISTEMELOR DE ORGANE	ALCĂTUIRE – FUNCȚII		
ORGANELE	– sunt alcătuite din grupări de celule și țesuturi care s-au diferențiat în vederea îndeplinirii anumitor funcții în organism		
SISTEMELE DE ORGANE	– sunt unități morfologice, alcătuite din mai multe organe care îndeplinesc anumite funcții ale organismului: de relație, de nutriție și de reproducere		
CORPUL UMAN	– este un tot unitar din punct de vedere morfologic și funcțional		
	alcătuit din:	cap	– partea craniană, corespunzătoare <i>neurocraniului</i> (cutia craniană) – partea facială, corespunzătoare <i>viscerocraniului</i> (oasele feței)
		gât	– partea posterioară – nucală (ceafa) – partea anterioară – gâtul propriu-zis
	trunchi format din:		– torace – cavitatea toracică (mușchiul diafragm separă cavitatea toracică de cea abdominală)
			– abdomen – cavitatea abdominală
			– pelvis – cavitatea pelviană
	membre alcătuite din: – centuri – porțiuni libere	membrele superioare alcătuite din:	centura scapulară: leagă membrele superioare de trunchi porțiunea liberă: prezintă 3 segmente: braț, antebraț și mână
		membrele inferioare alcătuite din:	centura pelviană: leagă membrele inferioare de trunchi porțiunea liberă: prezintă 3 segmente: coapsa, gamba și piciorul

PLANURI ȘI RAPORTURI ANATOMICE ALE CORPULUI UMAN

Corpul uman: {
 – este tridimensional;
 – are simetrie bilaterală;
 – este străbătut de 3 axe și 3 planuri.

AXELE corespund dimensiunilor spațiului și se întretaie în unghi drept.

Nr. crt.	AXELE CORPULUI UMAN	PARTICULARITĂȚI
1.	Axul longitudinal/vertical = al lungimii corpului: are 2 poli:	superior – cranial
		inferior – caudal
2.	Axul sagital/anteroposterior = al grosimii corpului: are 2 poli:	anterior – în față
		posterior – în spate
3.	Axul transversal/orizontal – al lățimii corpului: are 2 poli:	stâng
		drept

PLANURILE corpului uman trec prin câte două axe.

Nr. crt.	PLANURILE CORPULUI	PARTICULARITĂȚI
1.	FRONTAL	<ul style="list-style-type: none"> • este dispus vertical și este orientat paralel cu fruntea; trece prin axele longitudinal și transversal • împarte corpul într-o parte anterioară (ventrală) și una posterioară (dorsală) • exemple: nasul este situat anterior, iar coloana vertebrală, posterior
2.	SAGITAL	<ul style="list-style-type: none"> • este perpendicular pe cel frontal și străbate corpul dinainte înapoi, trecând prin axele longitudinal și sagital • trece prin mijlocul corpului ca un plan de simetrie • exemple: ochii sunt așezați lateral față de nas și medial față de urechi
3.	TRANSVERSAL	<ul style="list-style-type: none"> • este perpendicular pe cel frontal și sagital și trece prin axele sagital și transversal • împarte corpul în: – partea superioară (cranială) – partea inferioară (caudală) • exemple: nasul e situat cranial față de gură, iar genunchiul este situat caudal față de șold

2. FUNCȚIILE FUNDAMENTALE ALE ORGANISMULUI UMAN

2.1. FUNCȚIILE DE RELAȚIE

2.1.1. SISTEMUL NERVOS

- clasificarea sistemului nervos din punct de vedere topografic și funcțional
- sistemul nervos somatic: funcția reflexă – actul reflex, funcția de conducere – clasificarea căilor de conducere și rolul acestora
- sistemul nervos vegetativ – clasificare, efecte ale stimulării simpaticului și parasimpaticului
- noțiuni elementare de igienă și patologie: meningită, comă, hemoragii cerebrale

CLASIFICAREA SISTEMULUI NERVOS			
1. Din punct de vedere topografic:	a) sistem nervos central (ax cerebrospinal/ nevrax)	– encefal (localizat în neurocraniu) este alcătuit din:	– emisfere cerebrale
			– diencefal <ul style="list-style-type: none"> – talamus – metatalamus – epitalamus – hipotalamus
		– cerebel	
		– trunchi cerebral <ul style="list-style-type: none"> – mezencefal – puntea lui Varolio – bulb rahidian 	
	– măduva spinării (localizată în canalul vertebral)	– se întinde de la vertebra cervicală C ₁ la vertebra lombară L ₂ – se continuă cu filum terminale până la vertebra a 2-a coccigiană	
	b) sistem nervos periferic	– nervi periferici (prelungirile neuronale)	– 12 perechi de nervi cranieni (senzitivi, motori, micști) – 31 perechi de nervi spinali (micști)
		– ganglioni nervoși (grupări de corpi neuronali)	– spinali – cranieni – vegetativi

CLASIFICAREA SISTEMULUI NERVOS						
2. Din punct de vedere funcțional:	a) sistem nervos somatic – al vieții de relație	– integrează organismul în mediul său de viață				
	b) sistem nervos vegetativ – autonom	– coordonează activitatea organelor interne	<table border="0"> <tr> <td>– sistem nervos simpatic</td> <td>– intervine în situații neobișnuite de viață</td> </tr> <tr> <td>– sistem nervos parasimpatic</td> <td>– intervine în situații obișnuite de viață</td> </tr> </table>	– sistem nervos simpatic	– intervine în situații neobișnuite de viață	– sistem nervos parasimpatic
– sistem nervos simpatic	– intervine în situații neobișnuite de viață					
– sistem nervos parasimpatic	– intervine în situații obișnuite de viață					

SISTEMUL NERVOS SOMATIC

A. FUNCȚIA REFLEXĂ

Funcția reflexă se realizează prin substanța cenușie a sistemului nervos. La nivelul organelor nervoase, substanța cenușie este dispusă astfel:

În măduva spinării

⇒ substanța cenușie este dispusă la interior și prezintă prelungiri numite **coarne**:

- { – 2 anterioare ce conțin neuroni somatomotori;
- { – 2 posterioare ce conțin neuroni somatosenzitivi și intercalari;
- { – 2 laterale ce conțin neuroni vegetativi:
  - { – visceromotori;
  - { – viscerosenzitivi.

În trunchiul cerebral

⇒ substanța cenușie este dispusă la interior sub formă de **nuclei**:

- { – motori;
- { – senzitivi;
- { – vegetativi;
- { – proprii.

În cerebel

⇒ substanța cenușie formează:

- { – la exterior – scoarța cerebeloasă;
- { – la interior – nucleii de substanță cenușie.

În diencefal

⇒ substanță cenușie sub formă de **nuclei**, în toate componentele sale:

- { – talamus;
- { – metatalamus;
- { – epitalamus;
- { – hipotalamus.

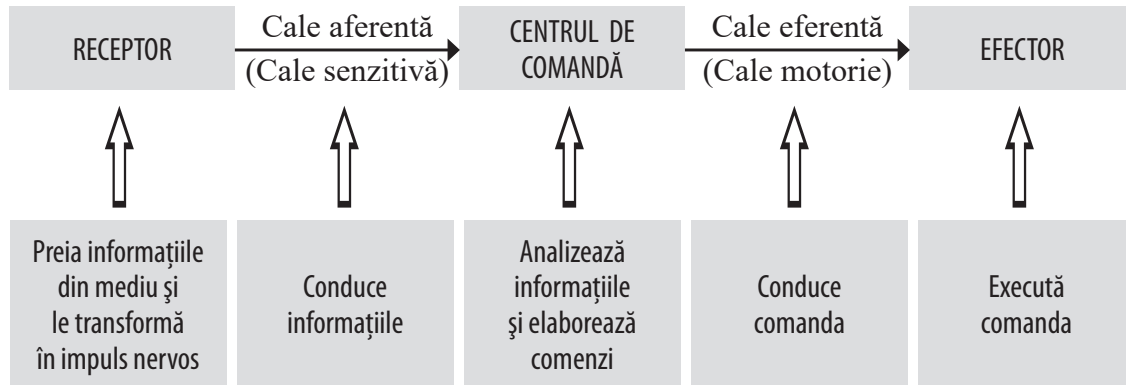
În emisferale cerebrale

⇒ substanța cenușie formează:

- { – la exterior – scoarța cerebrală (cortexul cerebral);
- { – la interior – nucleii bazali (corpul striat).

Actul reflex este procesul fiziologic de răspuns la acțiunea unui stimul asupra unei zone receptoare. Baza anatomică a actului reflex este **arcu reflex**.

Componentele unui arc reflex:

Receptorul { – este o structură excitabilă care răspunde la stimul prin variații de potențial gradate, proporțional cu intensitatea stimulului;
 – rolul receptorului este de a transforma energia stimulului în influx nervos.

Calea aferentă { – este senzitivă;
 – face legătura dintre receptori și centrii nervoși;
 – este reprezentată de:
 { – dendritele și axonii neuronilor senzitivi din ganglionii spinali;
 – dendritele și axonii neuronilor senzitivi de pe traseul unor nervi cranieni.

Centrii nervoși { – reprezintă toate structurile sistemului nervos central care analizează și prelucrează informațiile primite și generează impulsuri nervoase;
 – fiecare centru nervos are 2 compartimente funcționale:
 { – compartimentul senzitiv, unde sosesc informațiile de la receptori;
 – compartimentul motor, care transmite comenzile către efectori.

Calea eferentă { – este motorie;
 – face legătura dintre centrii nervoși și efectori, transmițând comenzile;
 – este reprezentată de:
 { – axonii neuronilor motori din măduva spinării;
 – fibrele motorii ale nervilor cranieni.

- Efectorii** { – execută comanda primită de la centrii nervoși;
 { – sunt reprezentați de:
- mușchii striati (efectori ai sistemului nervos somatic);
  - mușchii netezi (efectori ai sistemului nervos vegetativ);
- } care răspund prin contracție.
- glande exocrine;
  - glande endocrine;
- } care răspund prin secreție.

B. FUNCȚIA DE CONDUCERE

FUNCȚIA DE CONDUCERE se realizează prin substanța albă, formată din căi:

- ascendente
- descendente

CLASIFICAREA CĂILOR DE CONDUCERE

CĂILE ASCENDENTE – ALE SENSIBILITĂȚII:

- sunt senzitive;
- conduc excitațiile sub formă de influx nervos de la **receptori** (exteroceptori, proprioceptori și interoceptori) la **centrii nervoși** și deservesc **sensibilitatea** corpului.

Aceste căi sunt de 2 tipuri:

- specifice pentru fiecare tip de *sensibilitate* (*exteroceptivă* și *proprioceptivă*); conduc impulsuri cu rol în perceperea și discriminarea stimulilor;
- nespecifice care conduc sensibilitatea *interoceptivă* (visceroceptivă) împreună cu calea spinotalamică.

1. Căile sensibilității exteroceptive:

- sunt căi specifice;
- conduc impulsuri de la exteroceptorii tactili, termici și dureroși în scoarța cerebrală, pentru formarea senzațiilor specifice;
- au pe traseul lor 3 neuroni;
- au proiecție corticală.

Clasificare:

a) **Sensibilitatea tactilă fină, epicritică**

- este condusă prin fasciculele spinobulbare Goll (gracilis) și Burdach (cuneat);
- prezintă 3 neuroni:
  - primul neuron (protoneuronul) – în ganglionul spinal;
  - al doilea neuron (deutoneuronul) – în nucleii Goll și Burdach din bulb;
  - al treilea neuron (tritoneuronul) – în talamus.
- proiecția corticală este în neocortexul receptor, în aria somestezică I;
- rol: în conducerea informațiilor tactile fine și a vibrațiilor.

b) Sensibilitatea tactilă grosieră, protopatică

- este condusă prin fasciculul spinotalamic anterior;
- prezintă 3 neuroni:
  - primul neuron (protoneuronul) – în ganglionul spinal;
  - al doilea neuron (deutoneuronul) – în cornul posterior medular;
  - al treilea neuron (tritoneuronul) – în talamus.
- proiecția corticală, în neocortexul receptor, aria somestezică II;
- rol: în conducerea informațiilor tactile grosiere și de presiune ușoară.

c) Sensibilitatea termică și dureroasă

- este condusă prin fasciculul spinotalamic lateral;
- prezintă 3 neuroni:
  - primul neuron (protoneuronul) – în ganglionul spinal;
  - al doilea neuron (deutoneuronul) – în cornul posterior medular;
  - al treilea neuron (tritoneuronul) – în talamus.
- proiecția corticală, în neocortexul receptor, în aria somestezică I; se încrucișează la nivelul măduvei spinării;
- rol: în conducerea informațiilor termice și dureroase.

2. Căile sensibilității proprioceptive:

- sunt căi specifice;
- conduc informațiile de la proprioceptori;
- au proiecție corticală sau subcorticală.

a) Sensibilitatea proprioceptivă conștientă kinestezică – simțul poziției și al mișcării în spațiu

- este condusă prin fasciculele spinobulbare Goll (gracilis) și Burdach (cuneat);
- prezintă 3 neuroni:
  - primul neuron (protoneuronul) – în ganglionul spinal;
  - al doilea neuron (deutoneuronul) – în nucleii Goll și Burdach din bulb;
  - al treilea neuron (tritoneuronul) – în talamus.
- proiecția corticală, în neocortexul receptor, în zona senzitivomotorie;
- se încrucișează la nivelul bulbului rahidian;
- rol: în conducerea informațiilor de la proprioceptorii din regiunea gâtului, trunchiului, membrilor, la scoarța cerebrală.

b) Sensibilitatea proprioceptivă inconștientă – de control al mișcării

- este condusă prin:
  - fasciculul *spinocerebelos direct/dorsal (Flechsig)* care preia informații din partea inferioară a corpului; nu se încrucișează;
  - fasciculul *spinocerebelos încrucișat/ventral (Gowers)* care preia informații din partea superioară a trunchiului și membrele superioare; se încrucișează la nivelul măduvei spinării.

- prezintă 2 neuroni:
  - primul neuron (protoneuronul) – în ganglionul spinal;
  - al doilea neuron (deutoneuronul) – în cornul posterior medular.
- proiecția corticală în cerebel;
- rol: în conducerea informațiilor de la proprioceptorii din regiunea gâtului, trunchiului și membrilor în cerebel.

3. Căile sensibilității interoceptive (visceroceptive):

- sunt specifice și nespecifice:
  - căile *specifice* sunt reprezentate de fasciculele spinotalamice;
  - căile *nespecifice* sunt reprezentate de substanța reticulată care se distribuie de la măduva sacrată până la talamus.
- rol: în conducerea informațiilor de la viscere, care au proiecție corticală difuză.

CĂILE DESCENDENTE – ALE MOTILITĂȚII:

Caracteristici:

- sunt motorii;
- deservește motilitatea corpului;
- conduc impulsuri nervoase de la centrii nervoși ai encefalului spre măduvă;
- sunt de 2 tipuri:
  - voluntare;
  - involuntare.

CĂI DESCENDENTE – ALE MOTILITĂȚII		CARACTERISTICI
1. Căile motilității voluntare – piramidale , conduse prin:	a) căile piramidale corticospinale Rol: conduc comenzi pentru mișcările voluntare , precise, coordonate, ale musculaturii somatice din regiunea trunchiului, membrilor și o parte din regiunea gâtului	– străbat descendent toate etajele trunchiului cerebral; – sunt formate din 2 neuroni: <ul style="list-style-type: none"> • un neuron cortical, central, de comandă; • un neuron inferior, periferic sau de execuție – se clasifică în: <ul style="list-style-type: none"> • fascicul piramidal direct (corticospinal anterior); • fascicul piramidal încrucișat (corticospinal lateral).
	b) căile piramidale corticonucleare Rol: conduc comenzi pentru mișcările voluntare , precise, coordonate, ale musculaturii somatice din regiunea capului și o parte din regiunea gâtului	– se opresc în trunchiul cerebral; – se încrucișează la diferite niveluri ale trunchiului; – sunt formate din 2 neuroni: <ul style="list-style-type: none"> • un neuron cortical, central, de comandă – în ariile neocortexului motor; • un neuron inferior, periferic sau de execuție – în nucleii motori de origine ai fibrelor motorii ale nervilor cranieni.

2. Căile motilității involuntare – extrapiramidale, conduse prin:	a) căile extrapiramidale cu origine corticală	– au pe traseu 3 neuroni: <ul style="list-style-type: none"> • primul neuron (protoneuronul) – în neocortexul motor; • al doilea neuron – în ganglionii bazali (corpii striați); • al treilea neuron – în cornul anterior al măduvei spinării; – fascicululele: striorubric, strionigric, strioreticulat.
	b) căile extrapiramidale cu origine subcorticală Rol: Căile extrapiramidale conduc comenzi către mușchii scheletici și determină contracții musculare automate – intervin în realizarea unor activități umane complexe, cum ar fi: mersul, scrisul, condusul mașinii, înotul, cântatul la instrumente.	– au pe traseu 2 neuroni: <ul style="list-style-type: none"> • primul neuron (protoneuronul) – în centrul subcortical; • al doilea neuron (deutoneuronul) – în coarnele anterioare ale măduvei spinării. – fasciculele pot avea origine subcorticală în: <ul style="list-style-type: none"> • coliculi cvadrigemeni din mezencefal: tectospinale; • nucleii roșii din mezencefal: rubrospinale; • substanța neagră din mezencefal: nigrospinale; • nucleii vestibulari din bulb: vestibulospinale • olivele bulbare: olivospinale; • substanța reticulată: reticulospinale.

SISTEMUL NERVOS VEGETATIV (SNV)

Sistemul nervos vegetativ este partea sistemului nervos care coordonează activitatea viscerală (inconștientă).

CLASIFICAREA SISTEMULUI NERVOS VEGETATIV		
I. Din punct de vedere structural și funcțional, SNV este format din:	sistemul nervos simpatic	care acționează în situații neobișnuite: frică, furie, spaimă.
	sistemul nervos para-simpatic (cranian și sacral)	acționează în situații obișnuite, de liniște și de relaxare a organismului.
II. Din punct de vedere structural și topografic, SNV este asemănător cu sistemul nervos somatic, fiind alcătuit din:	o parte centrală	cuprinde: <ul style="list-style-type: none"> – centrul de comandă: măduva spinării și trunchiul cerebral; – centrul de control și integrare vegetativă: hipotalamus, sistemul limbic, scoarța cerebrală.
	o parte periferică	alcătuită din ganglioni vegetativi și nervi.

EFECTELE STIMULĂRII SIMPATICULUI ȘI A PARASIMPATICULUI

ORGANUL INERVAT		EFECTELE STIMULĂRII SIMPATICULUI	EFECTELE STIMULĂRII PARASIMPATICULUI
Globul ocular	– mușchii radiari ai irisului (mușchiul dilatator pupilar)	– pupilodilatație (midriază)	– nu are efect
	– mușchii circulari ai irisului (mușchiul contractor pupilar)	– nu are efect	– pupiloconstricție (mioză)
	– mușchii radiari ai corpului ciliar	– aplatizarea cristalinului pentru vederea la distanță	– nu are efect
	– mușchii circulari ai corpului ciliar	– nu are efect	– bombarea cristalinului pentru vederea de aproape
Glanda lacrimală		– diminuarea secreției	– stimulează secreția
Glandele salivare		– scade secreția – secreție salivară vâscoasă	– crește secreția – secreție salivară apoasă
Glandele sudoripare		– stimulează secreția	– stimulează secreția la nivel palmar
Inima Vasele coronariene		– cardioaccelerator	– cardiomoderator
		– coronarodilatator	– coronaroconstrictor
Plămâni: – arborele bronșic – glandele mucoase		– bronhodilatator – inhibă secreția	– bronhoconstrictor – stimulează secreția
Stomacul – glande gastrice – tonus și motilitate – sfinctere		– scade secreția – scad tonusul și motilitatea – constricție	– crește secreția – cresc tonusul și motilitatea – relaxare
Intestinul – glande intestinale – tonus și motilitate – sfinctere		– nu are efect – scad tonusul și motilitatea – constricție	– stimulează secreția – cresc tonusul și motilitatea – relaxare
Pancreasul		– inhibă secreția exocrină	– stimulează secreția exocrină și endocrină

Ficatul Vezicula biliară (colecist)	– inhibă secreția – relaxează musculatura – contracția sfincterului Oddi – depozitarea bilei în perioadele interdigestive	– stimulează secreția – contractă musculatura – relaxarea sfincterului Oddi – evacuarea bilei în duoden în perioadele digestive
Glanda suprarenală	– stimulează secreția hormonală	– nu are efect
Splina	– stimulează contracția	– nu are efect
Rinichii	– vasoconstricția capilarelor renale (glomerulare) – diminuarea diurezei	– vasodilatația capilarelor glomerulare – creșterea diurezei
Vezica urinară	– contracția sfincterului intern – acumularea urinei între micțiuni	– relaxarea sfincterului intern
Vasele sangvine – tegument – mușchi – creier	– vasoconstricție – vasodilatație – vasoconstricție ușoară	– nu are efect – nu are efect – nu are efect
Uterul	– contracție și relaxare	– nu are efect
Țesutul erectil	– vasoconstricție	– erecție; vasodilatație
Termoreglarea	– termogeneză	– termoliză

NOȚIUNI ELEMENTARE DE IGIENĂ ȘI DE PATOLOGIE

BOLI	CAUZE	MANIFESTĂRI	PREVENIRE
COMA – stare patologică de inhibiție profundă a activității nervoase	apare ca urmare a unor boli grave: meningită, encefalită, hemoragii cerebrale, tumori, intoxicații medicamentoase	pierderea cunoștinței, pierderea sensibilității motrice voluntare cu păstrarea funcțiilor respiratorii și circulatorii	– evitarea surmenajului, a activității nervoase excesive; – adoptarea unui stil de viață sănătos;
MENINGITA – inflamația meningelor cerebrospinale	infecțioase, toxice, alergice	febră, dureri de cap, vărsături, fotofobie, contracția mușchilor cefei, modificări în compoziția lichidului cefalorahidian	– evitarea consumului excesiv de alcool, cafea, tutun, droguri; – evitarea frigului sau căldurii excesive; – alimentație rațională, bogată în fructe legume și săracă în grăsimi de origine animală;
HEMORAGII CEREBRALE – revărsarea sângelui din vasele cerebrale	hipertensiune arterială, afecțiuni cardiace și vasculare, fumatul, consumul excesiv de alcool	cefalee severă, vărsături, paloare, agitație, hipotensiune, puls accelerat	– practicarea unui sport.